

Asia: LVM/1770/03/2016

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi maantielain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esityksestä

Maantielakia koskevasta erillisestä hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja aiemmin 5.7.– 4.9.2017. Vantaan kaupunginhallitus antoi lausuntonsa esitysluonnoksesta 28.8.2017 § 17.

Jatkovalmistelussa maantielain muutosehdotukseen on lisätty erityisesti tienpidon laadunvarmistamiseen sekä valvonnan parantamiseen liittyviä ehdotuksia. Tähän liittyen myös maanteiden luokittelua koskevan päätöksenteon muotoa selkeytettäisiin. Esitykseen on lisäksi sisällytetty ehdotus Liikenneviraston tienpidon turvallisuusjohtamisjärjestelmästä sekä varautumista tienpidossa koskeva säännös.

Jatkovalmistelussa hallitukseen esitykseen on päädytty sisällyttämään lähes kaikki liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lait, joita on muutettava maakuntauudistuksesta johtuen. Esitykseen sisältyvät maantielain muutosten lisäksi mm. Liikennevirastosta annetun lain, liikenteen palveluista annetun lain, ilmailulain, vesiliikennelain ja ratalain muutokset. Suurin osa näistä lakiehdotuksista on ollut lausuttavana osana niin sanottua maakuntauudistuksen II-pakettia (kesällä 2017). Lakiehdotukset ovat pääosin vastaavassa muodossa kuin tuolloin lausuttavana olleessa esitysluonnoksessa. Ratalakiin on kuitenkin lisätty erityisesti rautateiden runkoverkkoon ja niiden palvelutasoon sekä radanpidon yleisiin vaatimuksiin liittyviä uusia ehdotuksia.

Osa jatkovalmistelussa tehdyistä lisäyksistä on merkitykseltään varsin suuria. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten kokonaisuus on laajentunut. Hallituksen esitysluonnoksesta pyydetään uusia lausuntoja koskien erityisesti seuraavia esitykseen tuotuja uusia kokonaisuuksia:

- Tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa ja kunnossapitoa sekä valvontaa koskevan sääntelyn kehittäminen (4, 13, 13 a, 15 o, 33, 100 b §:t)

- Liikennetehtävien kokonaisuus maakuntaudistuksessa
- Ratalain muutokset

Tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa ja kunnossapitoa sekä valvontaa koskevan sääntelyn kehittäminen (4, 13, 13 a, 15 o, 33, 100 b §:t)

Edellisen lausuntomme mukaisesti Vantaan kaupunki pitää edelleen hyvänä, ettei tällä lailla pyritä säätelemään kaupunkiseuduilla tehtävää liikennejärjestelmäsuunnittelua. Helsingin seudulla liikennejärjestelmäsuunnittelusta vastaa jatkossakin Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, kuten laissa (829/2009) pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta on säädetty.

Suuret kaupungit, kuten Vantaa, ovat merkittäviä toimijoita myös liikennejärjestelmätasolla. Kaupunkien omat suunnitelmat ja valtion ja kaupunkiseutujen yhteiset suunnitelmat kuten

MAL-suunnitelmat ja -sopimukset ovat valtakunnallisen ja maakunnallisen suunnittelun tärkeitä lähtökohtia. Lakimuutoksessa kaupunkiseutujen roolia ja tarpeita ei ole tunnistettu, vaikka koko Suomen kilpailukyvyyn ja talouden kasvun edellytykset ovat pitkälle riippuvaisia kaupunkiseutujen kehittymisestä.

Pykälässä 15 c säädetään maakunnan liikennejärjestelmästä ja sen sisällöstä. Vantaan kaupunki pitää maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (15 c §) tärkeänä maakuntakaavan lähtökohtana sekä aluerakenteen ohjaamisen ja kehittämisen kannalta. Pykälän 1. momentin mukaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tulee edistää valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettuja tavoitteita ja siinä esitettyjen toimien täytäntöönpanona. Momentin mukaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voidaan esittää myös alueellisista oloista johtuvia muita tarpeellisia tavoitteita ja toimia liikkumisen ja liikennejärjestelmän toimivuuden, turvallisuuden ja ekologisen kestävyuden edistämiseksi ja kehittämiseksi. Siten maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sisältövaatimuksia ei esitetä selkeästi, vaan suunnitelman sisältö jätetään yleisellä tasolla laajaksi ja varsin avoimeksi lain tasolla. Pykälän 15 c 4. momentissa todetaan, että maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma on otettava huomioon maakunnan alueella toimivien viranomaisten toiminnassa. Pykälä on epäselvä maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman oikeusvaikutusten kannalta. Suunnitelman luonteen huomioon ottaen sillä ei mitenkään voi olla sitovaa roolia kuntiin ja muihin viranomaisiin nähden. Sitova ohjausrooli loukkaisi kuntien itsehallintoa. Kunnilla tulee säilyä oikeus itsenäisiin kaavoitus- ja maapoliittisiin valintoihin myös jatkossa.

Liikennetehtävien kokonaisuus maakuntaudistuksessa

Vantaan kaupunki katsoo, että myös kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelmat sekä MAL-suunnitelmat ja -sopimukset ovat tärkeitä lähtökohtana maakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle. Pykälän perusteluissa todetaan (s. 78), että maakunnan liikenne-

järjestelmäsuunnitelman pohjalta olisi mahdollista tehdä aiesopimuksia ja muita sopimuksia valtion tai toisten maakuntien kanssa. Kirjaus on hyvin epäselvä ja ristiriitainen suhteessa

MAL-sopimukseen ja on omiaan aiheuttamaan toimivaltaepäselvyyttä: kuka vastaa ja sopii mistäkin. On erittäin tärkeää, että MAL-sopimukset ja kaupunkien rooli sopijaosapuolina säilyvät. Maakuntahallinnon tulee ottaa nämä MAL-sopimukset oman liikennejärjestelmänsä pohjaksi.

Kaupungit myös vastaavat hankkeidensa toteutuksesta osana yhdyskuntarakenteensa kehittämistä, ja edellyttävät valtionkin vastaavan omista velvoitteistaan.

Vantaa katsoo, että kuntien mahdollisuutta osallistua valtakunnallisen ja maakunnallisen liikennejärjestelmän, alueellisen tienpidon ja maanteiden suunnitteluun tulee vahvistaa. Myös nykytilan kuvauksessa tulee huomioida kuntien merkittävä rooli liikenneverkon kunnossapidossa ja kehittämisessä. Kuntien osuus liikenneväylänpidon kustannuksista on noin 45 %.

Lakiesityksen 15 f §:n mukaan maakuntien olisi sovittava niiden järjestämisvastuulla olevan tienpidon hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpidon yhteistyöalueella. Yhteistoimintaa koskevalla velvoitteella pyritään varmistamaan tienpidon kustannustehokas, yhtenäinen, asiantunteva ja pitäjännteinen hoitaminen sekä maanteiden riittävän korkean palvelutason toteutuminen ja asiakastarpeiden huomioiminen. Maakunnat päättäisivät itse yhteistoiminnan muodosta maakuntalain 8 luvussa säädetyllä tavalla. Nykytilanteessa kunnat, kuten Vantaa, ovat sopineet alueellisten ELY-keskusten kanssa käytännön yhteistyöstä kunnossapitourakoissa erityisesti liikennevalo-ohjauksen ja ulkovalaistuksen osalta. Vantaa toivoo tämän molempia osapuolia hyödyttävän yhteistyön jatkuvan maakuntahallinnosta huolimatta.

Ratalain muutokset

-

Muut huomiot

-

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Vantaa_lausunto hallituksen esitykses1082591275.pdf](#)

Laasonen Taija

Vantaan kaupunki/kuntatekniikan keskus - Maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö, apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä